

Kleine bedrijven sterk afhankelijk van inkomsten buiten bedrijf

Jakob Jager en Walter van Everdingen

Inkomsten van buiten het bedrijf zijn voor veel bedrijven een welkome aanvulling op het inkomen dat met het agrarische bedrijf wordt behaald. Land- en tuinbouwbedrijven behaalden de afgelopen jaren gemiddeld ongeveer 18.000 aan inkomsten buiten bedrijf. Die inkomsten maakten daarmee gemiddeld een kwart uit van het totale inkomen. Vooral op de kleine bedrijven is de afhankelijkheid van inkomsten buiten bedrijf groot. Daar ligt het aandeel in het totaal inkomen op ongeveer tweederde. De inkomsten buiten bedrijf verschillen sterk tussen de bedrijven.

Enkele definities

De gegevens in deze analyse zijn afkomstig uit het Bedrijven-Informatienet van het LEI. Die steekproef vertegenwoordigt ongeveer 60.000 land- en tuinbouwbedrijven, namelijk de bedrijven met een omvang tussen 16 en 2.000 ege (Europese grootte-eenheden). In de landbouwtelling van het CBS wordt een ondergrens van 3 nge gehanteerd en zijn ongeveer 80.000 bedrijven geteld. In het Informatienet wordt onderscheid gemaakt in inkomen uit bedrijf en inkomsten buiten bedrijf. De nevenactiviteiten (verbrede landbouw) die op het bedrijf zelf plaatsvinden of waarbij gebruik wordt gemaakt van de productiemiddelen van het bedrijf (zoals verwerking van producten, loonwerk, natuurbeheer, zorg, recreatie, energieproductie) zijn verwerkt in het bedrijfsresultaat. De inkomsten buiten bedrijf bestaan uit inkomsten uit arbeid (van de ondernemers en hun partners), inkomsten uit bezittingen (rente, dividend, koersverschillen) en (sociale) uitkeringen zoals kinderbijslag, AOW of een arbeidsongeschiktheidsuitkering (IOAZ).

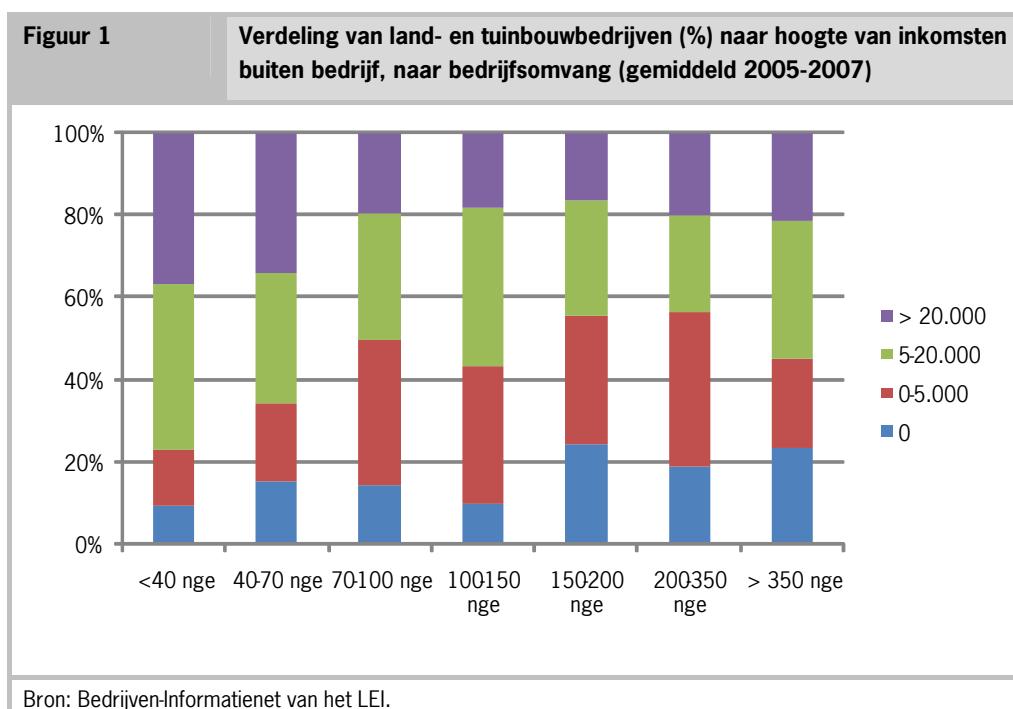
Verschillen naar omvang van de bedrijven

Het gemiddelde inkomen uit bedrijf bedroeg in de periode 2005-2007 ongeveer 53.000 per bedrijf. Dat werd aangevuld met bijna 18.000 euro aan inkomsten buiten bedrijf. Deze inkomsten maken daarmee 25% van het totaal inkomen. Het grootste deel van de inkomsten buiten bedrijf (43%) bestaat uit inkomsten uit arbeid (tabel 1). Het aandeel van de inkomsten buiten bedrijf is op de kleinere bedrijven groter dan op de grotere bedrijven. Het aandeel loopt van klein naar groot af van 65% naar 8% (tabel 1). In absolute zin neemt dit inkomen minder af, namelijk van 25.000 naar 12.500 euro. Het inkomen uit bedrijf is op de grootste bedrijven tien maal zo groot als op de kleinste bedrijven.

Tabel 1	Inkomensvorming van land- en tuinbouwbedrijven naar bedrijfsomvang, gemiddeld 2005-2007 (bedragen x 1.000 euro per bedrijf per jaar)							
	<40 nge	40-70 nge	70-100 nge	100-150 nge	150-200 nge	200-350 nge	> 350 nge	totaal
Aantal bedrijven (%)	22	22	18	19	8	7	4	100
Opbrengsten bedrijf	114,6	181,9	241,8	345,8	532,5	770,9	1.624,8	336,0
Inkomen uit bedrijf	13,8	31,9	45,1	73,5	91,0	121,8	136,8	53,2
Inkomsten buiten bedrijf (a)	25,1	20,1	16,0	13,6	10,0	13,6	12,5	17,6
w.o. uit arbeid (%)	48	44	37	41	42	33	43	43
totaal inkomen (b)	38,9	52,0	61,1	87,1	101,0	135,4	149,3	71,8
Aandeel inkomsten buiten bedrijf in totaal inkomen (a/b*100%)	65	39	26	16	10	10	8	25

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

Bij kleine bedrijven zal de behoefte aan inkomensaanvulling in het algemeen groter zijn dan bij grotere bedrijven, toch is dat niet de enige bepalende factor voor de omvang van de inkomsten buiten bedrijf. Bijvoorbeeld ook aspecten als leeftijd, aantal ondernemers, gezinssituatie en opleiding zullen een rol spelen. Op de grotere bedrijven zijn gemiddeld meer gezinnen bij het bedrijf betrokken dan bij de kleinen. Uit figuur 1 blijkt dat er in elke grootteklasse bedrijven zijn die geen neveninkomsten hebben en ook bedrijven die meer dan 20.000 aan inkomsten buiten bedrijf halen. De afname van het bedrag aan neveninkomsten uit tabel 1 is echter duidelijk terug te zien in de verdeling van bedrijven over de inkomstenklassen. Het aandeel bedrijven met weinig inkomsten neemt bij oplopende omvang toe en die met hoge inkomsten af. In de grootteklasse 150-200 nge is het aandeel bedrijven zonder aanvullende inkomsten het hoogst en het aandeel bedrijven met meer dan 20.000 euro van deze inkomsten het laagst. Dit verklaart ook dat in deze grootteklasse het inkomen van buiten het bedrijf (10.000 euro) gemiddeld het laagst is.

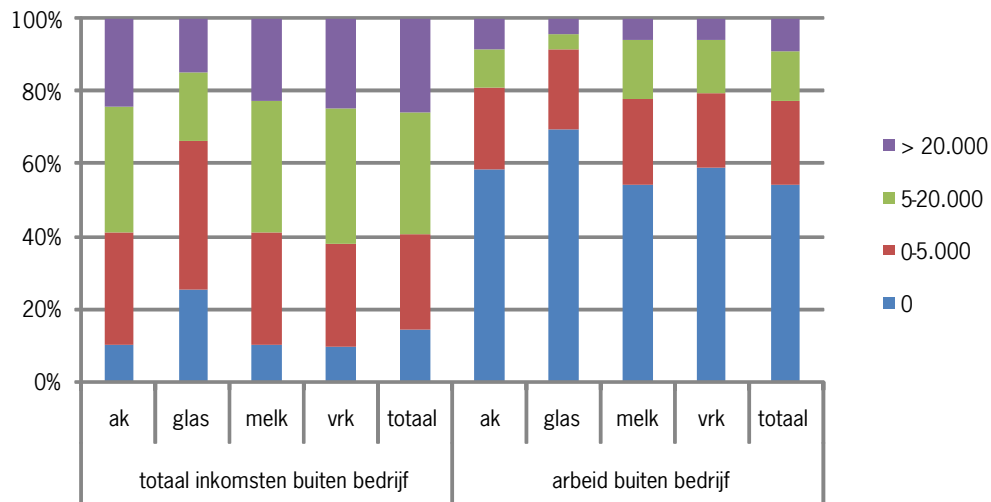

Verschillen naar bedrijfstype

Behalve verschillen tussen bedrijven naar omvang, zijn er ook verschillen naar bedrijfstype. De glastuinbouwbedrijven behalen gemiddeld minder inkomsten buiten bedrijf dan de overige bedrijfstypen (figuur 2) en er zijn er ook relatief veel die geen inkomsten buiten bedrijf behalen. De andere vermelde bedrijfstypen vertonen veel overeenkomsten, ook als gekeken wordt naar de verdeling van alleen de inkomsten uit arbeid buiten bedrijf. Bij alle typen geldt dat op ongeveer 50 tot 60% van de bedrijven geen inkomsten uit arbeid worden behaald. Bij de glastuinbouwbedrijven gaat het om ongeveer 65%. Bij 5 tot 10% van de bedrijven zijn de inkomsten uit arbeid groter dan 20.000 euro.

Figuur 2

Verdeling van land- en tuinbouwbedrijven (%) naar hoogte van inkomsten buiten bedrijf en naar hoogte van inkomsten uit arbeid buiten bedrijf, naar bedrijfstype a) (gemiddeld 2005-2007)

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

a) ak =akkerbouwbedrijven, glas = glastuinbouwbedrijven, melk = melkveebedrijven, vrk = varkensbedrijven

Meer informatie:

Meer cijfermatige informatie is te vinden in BINternet op de website van het LEI Binternet: (www3.lei.wur.nl/BIN_ASp/?Database=LTC).